

Bezoekadres
Blikkenburgerlaan 2
3703 CV Zeist

T 030 698 21 40
F 030 698 21 80

Postadres
Postbus 16
3700 AA Zeist

www.osgs.nl
info@osgs.nl

KvK 30250155

Datum
12 september 2012

Onderwerp
Ondersteuningsplan OSGS

Contactpersoon
A. Juli, a.juli@osgs.nl

Ondersteuningsplan 2012

Concept september (voor behandeling GMR)

OSG Schoonoord

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Kenmerken van de leerlingenpopulatie	3
3	Visie op passend onderwijs	5
4	De ondersteuningsmogelijkheden – grenzen	7
4.1	De basisondersteuning	7
4.2	Extra ondersteuning	7
4.3	Grenzen aan ondersteuning	9
5	De ondersteuningsaanpak	9
6	Specifieke functionarissen	10
7	Ondersteuningscyclus	12
8	Samenwerking	15
8.1	Samenwerkingsverband Passend onderwijs	16
8.2	Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)	16
8.3	Primair Onderwijs	16
8.4	ROC	17
8.5	RMC	17
1	Bijlage 1	18
2	Bijlage 2	19
3	Bijlage 3	21
1	Dyslexiebeleid op OSG Schoonoord	28
1.1	Wet en regelgeving	28
1.2	Functionarissen	28
2	Mogelijke faciliteiten voor dyslectische leerlingen	29
2.1	Overige faciliteiten	29
2.2	Plichten van de dyslectische leerling	29
2.3	Procedure	29
3	Implementatie van dyslexiebeleid	32
3.1	Monitoren van leerlingen	32

1 Inleiding

De ambitie van OSG Schoonoord is excellent onderwijs te bieden op maat van onze leerlingen. Dat vereist oog voor uiteenlopende leerbehoeften en leerstijlen, aandacht voor een goed pedagogisch klimaat en voldoende handelingsrepertoire om docenten om met de diversiteit aan leerstijlen en leerbehoeften pedagogisch-didactisch verantwoord om te gaan.

In dit plan worden de maatregelen en voorzieningen beschreven die de scholengroep wil inzetten voor leerlingen als gevolg van een onderwijsbelemmering speciale aandacht nodig hebben. Onderwijsbelemmeringen kunnen het gevolg zijn van een fysieke stoornis of handicap, leerproblemen of sociaal emotionele problemen. Het plan treedt in de plaats van het zorgplan uit 2010.

In navolging van de landelijk gebruikte terminologie is de oude term 'zorgplan' gewijzigd in 'ondersteuningsplan'.

In het kader van het landelijke beleid Passend Onderwijs wordt de komende tijd op regionaal niveau een omvattend ondersteuningsplan ontwikkeld waarmee het samenwerkingsverband voldoet aan de nieuwe wettelijke vereisten. Op basis van het voorliggende stuk levert OSG Schoonoord input voor de regionale planontwikkeling. Omgekeerd zal het regionale ondersteuningsplan in het schooljaar 2013/2014 naar verwachting tot aanpassing van het voorliggende ondersteuningsplan OSG Schoonoord leiden.

De volgende paragraaf bevat een schets van de leerling-populatie van de scholengroep. In paragraaf 3 wordt een samenvatting gegeven van het huidige ondersteuningsprofiel van de scholengroep, mede in relatie tot de collega-scholen in het samenwerkingsverband van VO/VSO-scholen in Zuidoost Utrecht. Paragraaf 4 beschrijft de ambities van de scholengroep in het kader van het beleid Passend Onderwijs. De paragrafen 5, 6 en 7 bevatten een beschrijving van de aanpak, de functionarissen en de structuur voor de ondersteuning van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften binnen de scholengroep. Paragraaf 8 beschrijft de samenwerkingsrelaties met andere partijen bij de opvang van leerlingen met onderwijsproblemen.

2 Kenmerken van de leerlingenpopulatie

Verreweg de meeste leerlingen op Schoonoord halen met een regulier onderwijsprogramma zonder extra begeleiding hun diploma. Circa 10-20% van de leerlingen heeft extra aandacht of ondersteuning nodig. Dit kan het gevolg zijn van onderwijsproblemen of –achterstanden, maar in veel gevallen is er sprake van (een combinatie met) sociale, emotionele en/of gedragsproblemen. In dat geval worden met behulp van interne en/of externe professionals specifieke maatregelen getroffen om de onderwijsbelemmeringen op te heffen.

Een overzicht van de meest voorkomende problematieken bij leerlingen waarvoor specifieke expertise wordt ingezet:

- problemen met sociale interactie
- gediagnosticeerde psychiatrische aandoeningen (bijv. autisme)
- eetproblemen/automutilatie
- stemmingsproblemen, wanhoopsgedachten, suïcidaal gedrag
- faalangst
- agressief gedrag
- problemen met de seksuele identiteit.
- verlies en rouwverwerking (scheiding, overlijden)

In onderstaande tabel een indicatie van het aandeel 'zorgleerlingen' 'binnen de scholen van OSG Schoonoord (gemiddelde % over de laatste 4 jaar):

	Lyceum	Vmbo/Mavo Zeist	SGM ²	Schoonoord Doorn
LWOO	0%	30%	12%	6%
Rugzak cluster 3 -4	1%	2%	3%	6%
Rebound/Op de rails	0	< 1%		1%
Plaatsing VSO	<1%	< 1%	<1%	< 1%
Besproken in het ZAT	2%	2%	3%	4%
Besproken in RZT+	< 1%	1%	< 1%	1%
Remedial Teaching	4%	9%		
Begeleiding door orthopedagoog	5%	10%		6%

Uit: C.Hover, Rapportage onderwijsprofielen binnen het swv PaO i.o. 26-03

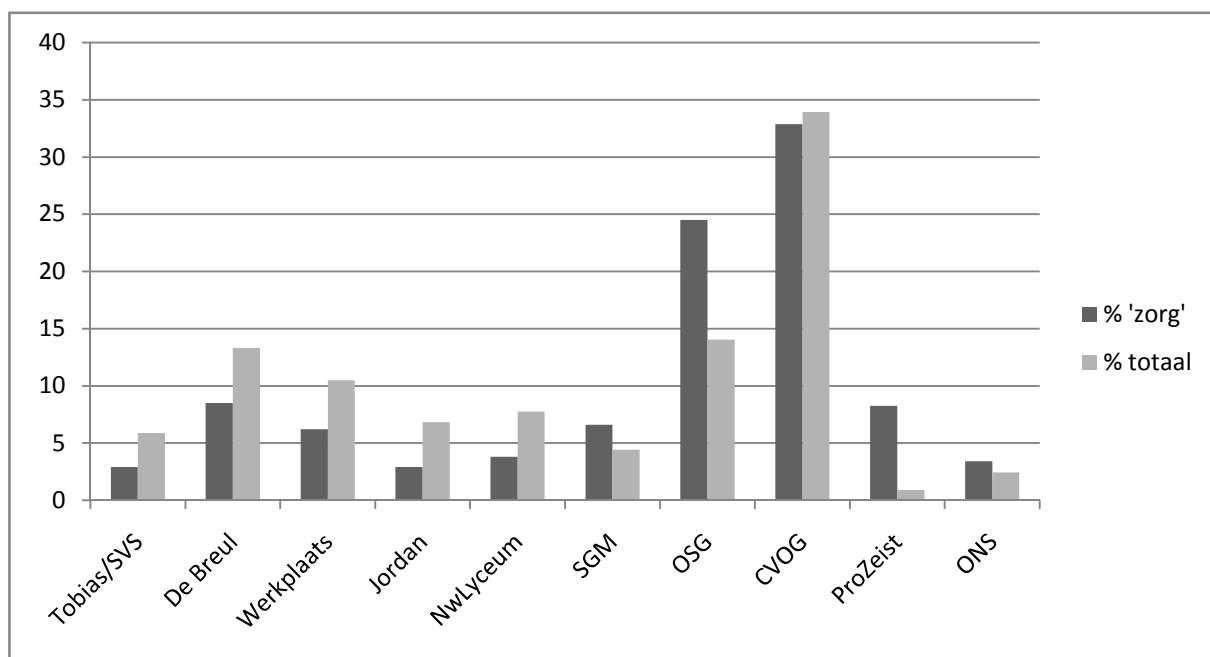
De school vangt in de hogere leerjaren regelmatig afstromers op die afkomstig zijn van andere scholen in de regio. Dit zijn vrijwel altijd leerlingen die extra ondersteuning behoeven.

In absolute aantallen vangt Schoonoord samen met de CVO-groep verreweg de meeste 'zorgleerlingen' in de regio op (zie onderstaande grafiek). Naar verhouding hebben de scholen van de scholengroep meer 'zorgleerlingen' dan op basis van hun aandeel aan het totaal aantal leerlingen te verwachten is. Alleen het praktijkonderwijs in Zeist heeft naar verhouding een groter aandeel 'zorgleerlingen'.

¹ Leerlingen die extra aandacht behoeven of begeleiding nodig hebben, worden veelal aangeduid met de term 'zorgleerlingen'. Wij hanteren deze term liever niet omdat we stigmatisering van deze leerlingen willen voorkomen des te meer als de oorzaak voor de onderwijsproblemen ook in de interactie met medeleerlingen of docenten kan liggen of in een moeilijke thuissituatie.

² SGM maakt m.i.v. 1 augustus 2012 deel uit van OSG Schoonoord

Overigens verschilt de situatie per school binnen de scholengroep: verreweg de meeste leerlingen met extra onderwijsbehoeften volgen het vmbo (TL, KB, BB). Naast de CVO-groep hebben alleen Schoonoord en SGM een volledig vmbo-aanbod.

Uit: C.Hover, Rapportage onderwijsprofielen binnen het swv PaO i.o. 26-03

3 Visie op passend onderwijs

OSG Schoonoord heeft m.b.t. het landelijk overheidsbeleid Passend Onderwijs een aantal strategische keuzes gemaakt:

- 1 Het uitgangspunt van 'Passend Onderwijs' geldt wat ons betreft voor alle leerlingen, niet alleen voor leerlingen die extra ondersteuning en begeleiding nodig hebben. Alle leerlingen hebben immers recht op een passende plek in het onderwijs die recht doet aan hun talenten en mogelijkheden. De ambitie is dat iedere leerling na zijn/haar intrede in het VO zo snel mogelijk op die passende plek terecht komt. Dat vereist aan onderwijskundige maatregelen in ieder geval een **goede en snelle determinatie**, differentiatie in de klas naar niveau, motivatie en leerstijl en valide en betrouwbare toetsen ('DDT'). Dit uitgangspunt laat overigens onverlet dat wij ons in dit ondersteuningsplan de focus leggen op de specifieke maatregelen voor leerlingen die ondanks de generieke maatregelen onderwijsbelemmeringen ondervinden.
- 2 Wij zien de wettelijk geregelde 'zorgplicht' van scholen als een verantwoordelijkheid van alle scholen binnen het samenwerkingsverband. Concentratie van 'zorgleerlingen' op bepaalde scholen of voorzieningen heeft als risico stigmatisering van leerlingen en imagoschade bij scholen. Ons uitgangspunt is daarom dat alle scholen een bijdrage leveren aan de opvang van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Op dit generieke uitgangspunt kunnen uitzonderingennodig zijn; bijvoorbeeld als de benodigde expertise erg specifiek of schaars is of als een collectieve

aanpak meer kans van slagen heeft. Voorbeelden voor wenselijke concentratie van expertise en leerlingen zijn: een voorziening voor havo/vwo-leerlingen met (ernstige) gedragsproblemen, een voorziening voor kwetsbare hoogbegaafde leerlingen, time-out voorzieningen met het oog op een snelle terugkeer naar de reguliere setting.

- 3 Ons centrale aangrijpingspunt voor de realisatie van Passend Onderwijs is een investering in het vakmanschap van de docenten binnen onze scholen. Wij willen de middelen die voor Passend Onderwijs beschikbaar komen daar voor een belangrijk deel voor inzetten. Als docenten gefaciliteerd worden om hun handelingsrepertoire te verbreden, kan op termijn een grotere diversiteit van leerlingen in het reguliere onderwijs naar een diploma worden geleid. We hechten dus belang aan een preventieve aanpak in het belang van jongeren die we in het reguliere onderwijs een goede/betere basis meegeven voor de rest van hun leven.
- 4 Wij verwachten dat er ondanks onze inspanningen altijd leerlingen zullen zijn die op een speciale voorziening buiten onze scholen zijn aangewezen. Over de aard en inrichting van deze noodzakelijke voorzieningen zullen wij met de collega-scholen binnen ons samenwerkingsverband nadere afspraken maken. Ons uitgangspunt is: regulier waar het kan, speciaal waar het moet. Wij zien het dilemma dat de middelen die nodig zijn voor speciale voorzieningen niet beschikbaar komen voor een preventieve aanpak in het regulier onderwijs. Binnen het samenwerkingsverband zullen wij pleiten voor een geleidelijke ontwikkeling van speciaal naar regulier waarbij het voortgezet speciaal onderwijs vooralsnog een belangrijke vangnetfunctie houdt en er geleidelijk meer middelen voor de preventieve aanpak beschikbaar komen.
- 5 Voor de oplossing van onderwijsproblemen van een leerling dient o.i. de centrale vraag te zijn wat een leerling nodig heeft om goed te kunnen functioneren. Het antwoord op die vraag levert een onderwijsarrangement op waarin bijvoorbeeld specifieke expertise ingeschakeld kan worden op de reguliere school of reguliere docenten in een speciale voorziening. Allerlei tussenvormen tussen regulier en speciaal zijn op die manier denkbaar. Het nadenken over de aanpak staat centraal, niet de indicatie van stoornissen of het (op voorhand) zoeken naar een onderwijsplaats buiten de school. De vraag naar de juiste plek (regulier/speciaal) is voor ons pas aan de orde als er zicht is wat precies geregeld moet worden om het passende onderwijsarrangement te kunnen realiseren.

4 De ondersteuningsmogelijkheden- en grenzen

4.1 De basisondersteuning

OSG Schoonoord biedt conform de afspraken binnen het samenwerkingsverband Passend Onderwijs de basisondersteuning zoals in het landelijke Referentiekader gesuggereerd wordt. Deze basisondersteuning houdt voor ons het volgende in:

- a Een aanbod voor leerlingen met dyslexie conform het dyslexiebeleid van de scholengroep (zie bijlage 5).
- b Gedifferentieerd onderwijs rekening houdend met verschillen tussen leerlingen voor wat betreft hun niveau en leerstijl. De begrenzing van onderwijszorg binnen de scholen op basis van IQ alleen wordt vermeden.
- c Fysieke toegankelijkheid van de schoolgebouwen, aangepaste werk- en instructieruimten en de beschikbaarheid van hulpmiddelen voor leerlingen die dit nodig hebben.
- d (Ortho)pedagogische en/of orthodidactische programma's en methodieken die gericht zijn op sociale veiligheid en het voorkomen en aanpakken van gedragsproblemen.
- e Een protocol voor medische handelingen (i.o.)
- f De curatieve zorg die de school samen met ketenpartners kan bieden.

Een ander aspect van basisondersteuning betreft de onderwijs- en begeleidingsstructuur. Deze wordt uitgewerkt in paragraaf 7.

De bovengenoemde ondersteuning is op de scholen structureel beschikbaar en wordt bekostigd uit de reguliere middelen van OCW. De ondersteuning komt niet in aanmerking voor externe bekostiging, bijvoorbeeld door het samenwerkingsverband.

Voor het swv PaO in de regio Zuidoost Utrecht geldt overigens dat 87% van alle VO-leerlingen binnen de basisondersteuning bediend kan worden. Voor de overige 13% worden extra middelen gevraagd: van de rijksoverheid (Iwoo, rugzakken) of van het samenwerkingsverband.

4.2 Extra ondersteuning

De scholen van OSG Schoonoord bieden op dit moment extra ondersteuning die de basisondersteuning overstijgt:

- aan individuele leerlingen met een leerlinggebondenbudget (rugzak)
- aan individuele leerlingen met een indicatie LWOO
- in de zogenaamde opstapklas aan leerlingen afkomstig uit het basisonderwijs die vanwege ontwikkelingsachterstanden moeite hebben met de overstap naar het voortgezet onderwijs
- binnen de gymnasiale stroom 'de jonge onderzoeker' is er aandacht en specifieke deskundigheid voor het onderwijs aan kwetsbare hoogbegaafden.

4.2.1 Leerlingen met een rugzak

De scholengroep biedt extra ondersteuning aan leerlingen met visuele, auditieve, lichamelijke beperkingen en aan leerlingen met ernstige gedragsproblemen of –stoornissen (cluster 1,2,3,4). Ook voor leerlingen uit cluster 1,2,3 geldt dat over het algemeen sprake is van een combinatie van gedragsproblemen, sociale en/of emotionele problemen.

In het schooljaar 2011-2012 volgden binnen Schoonoord 15 leerlingen met een rugzakindicatie het onderwijs (ca. 1% van het totaal aantal leerlingen). De extra ondersteuning die geboden wordt, is afhankelijk van de aard van de beperking. Vaak is er sprake van een combinatie van extra begeleiding door de mentor, begeleiding door de orthopedagoog, remedial teaching en/of vaardigheidstraining, waar nodig in combinatie met aangepaste leermiddelen of aanpassingen in de onderwijsleersituatie.

4.2.2 Leerlingen met een LWOO-indicatie

Het VMBO binnen de scholengroep biedt extra ondersteuning aan leerlingen met een LWOO-indicatie. In het schooljaar 2011-2012 had ca. 25% van de vmbo-leerlingen een dergelijke indicatie. Schoonoord kiest er om onderwijskundige redenen voor om leerlingen met lwoo-indicatie niet in aparte klassen onder te brengen, maar in gemengde klassen. Gestreefd wordt naar een klassengrootte van 20-23 leerlingen.

Deze leerlingen krijgen extra steunlessen taal en rekenen, extra begeleiding door de mentor, remedial teaching en zo nodig ook begeleiding door de orthopedagoog.

4.2.3 De opstapklas

De opstapklas (onderdeel VMBO en MAVO Zeist) biedt leerlingen afkomstig van het basisonderwijs de kans om in een extra schooljaar een stevige basis te leggen om met succes door te kunnen gaan in het voortgezet onderwijs. De maximale groeps grootte is 16. Er is veel aandacht voor de persoonlijke ontwikkeling van de leerling en voor het wegwerken van leerachterstanden. De school ontvangt extra middelen van het samenwerkingsverband vo voor deze voorziening. De leerlingen stromen na een jaar uit naar diverse vo-scholen in de regio.

4.2.4 Aanbod voor hoogbegaafden

Met ingang van het schooljaar 2012-2013 biedt het Openbaar Lyceum aan kwetsbare hoogbegaafde leerlingen een aangepast onderwijsaanbod in het kader van de gymnasiale stroom 'De Jonge Onderzoeker'. Daarbij wordt het onderwijs sterk geïndividualiseerd en wordt er in de lessen ingespeeld op de afwijkende leerstijl van hoogbegaafde leerlingen. De docenten hebben zich daarvoor met financiële steun van het samenwerkingsverband vo met behulp van externe deskundigen geschoold.

4.2.5 'Doelklas'

Met financiële steun van het samenwerkingsverband verkent OSG Schoonoord op dit moment de mogelijkheid van een eigen 'time-out' voorziening waarin leerlingen gedurende korte tijd worden opgevangen die een acuut risico op uitval lopen. Voor de begeleiding van deze leerlingen wordt interne en externe expertise gemobiliseerd. 'Doel' staat in dit verband voor diagnose op eigen locatie. Binnen enkele weken moet voor een leerling zodoende een passend onderwijsarrangement uitgewerkt worden. Voordeel van deze voorziening ten opzichte van de bestaande reboundvoorziening: de leerling hoeft niet van school te veranderen, de aanpak kan zonder grote bureaucratische lasten en lange wachttijden toegepast worden; het risico dat een leerling voorgoed

uit het regulier onderwijs verdwijnt (zoals nu gebeurt in de huidige reboundvoorziening) wordt veel minder groot.

4.2.6 Onderwijs aan leerlingen die zijn opgenomen in de residentiële jeugdzorg

Scholengemeenschap Maarsbergen biedt van oudsher naast regulier vmbo ook een aanbod voor leerlingen met een cluster 4 indicatie die zijn opgenomen in een residentiële instelling voor jeugdzorg. Hoewel het aandeel van deze leerlingen aan de leerling-populatie de afgelopen jaren gedaald is, is de verwachting dat dit aanbod ook onder het regime van Passend Onderwijs in beperkte mate nodig zal blijven (nu ca. 10% van het aantal leerlingen).

4.3 Grenzen aan ondersteuning

De ervaring leert dat in geval van handelingsverlegenheid van scholen en verwijzing van leerlingen naar het VSO over het algemeen sprake is van een complexe situatie: naast onderwijsproblemen is er doorgaans ook sprake van een ernstige thuissituatie en/of de leerling komt niet naar school en/of de ouders kunnen of willen niet meewerken om problemen op te lossen. Bij een dergelijke cumulatie van problemen kan de school te weinig invloed op verbetering van de situatie uitoefenen. Door samenwerking met het Schoolmaatschappelijk werk, Jeugdzorg, Leerplicht en andere partners in het Centrum Jeugd en Gezin (CJG) wordt geprobeerd (therapeutische) behandeling van een leerling en ondersteuning van de thuissituatie op gang te brengen en de impasse te doorbreken. Desondanks moeten ieder jaar leerlingen verwezen worden naar (tijdelijke) voorzieningen voor speciaal onderwijs.

In het schooljaar 2011-2012 was er binnen de scholengroep bijv. sprake van 5 verwijzingen naar de Reboundvoorziening van het samenwerkingsverband vo en 3 verwijzingen naar het traject Op de Rails (in totaal 0,5% van de leerlingen).

5 De ondersteuningsaanpak

De aanpak van OSG Schoonoord is samen te vatten in drie begrippen: signalering, hulpverlening en afstemming.

Bij *signalering* gaat het er om dat de docent of mentor op tijd problemen/opvallendheden signaleert op sociaal-emotioneel vlak of leergebied en dit in geval van handelingsverlegenheid bespreekt met de zorgadviseur. Dit met het oog op een juiste pedagogische en didactische aanpak. Daarbij kunnen zo nodig ook het Intern Begeleidingsteam (iZAT) en het Zorg Advies Team (ZAT) worden betrokken.

Bij *hulpverlening* gaat het om een zodanige ondersteuningsstructuur binnen onze school dat problemen op een doeltreffende manier aangepakt worden. Daarbij gaat het om:

- kort diagnostisch onderzoek
- leerling-besprekingen, mentorbesprekingen, teamvergaderingen
- het opstellen van handelingsplannen
- begeleidingsgesprekken door orthopedagogen
- vastleggen van leerling-gegevens in een leerlingvolgsysteem

Wij vinden het van belang dat we waar mogelijk gebruik maken van goede ervaringen die elders zijn opgedaan. Daarnaast is het belangrijk dat er een goed contact met de ouders wordt gezocht.

Het begrip *afstemming* belicht het preventieve aspect van de ondersteuning. Daarbij kan gedacht worden aan:

- het overleg van de mentor/docent met de jaarlaagcoördinator en/of de zorgadviseur
- de betrokkenheid en taakafstemming bij de docenten
- een positieve pedagogische houding
- handelingsgericht observeren en signaleren
- bevorderen van autonomie en een gevoel van competentie bij de leerlingen
- een goede en veilige sfeer.

6 Specifieke functionarissen

Iedere school heeft een zorgcoördinator. Hij/zij is verantwoordelijk voor de coördinatie van de ondersteuningsmaatregelen binnen de school en voor het contactbeheer met externe instanties zoals leerplichtambtenaren, jeugdzorg, maatschappelijk werk of AMK (zie taakomschrijving in bijlage 2). De zorgcoördinator is een docent met een bijzondere taak. Daarnaast zijn er zorgadviseurs die binnen de school belast zijn met het uitvoeren van zorg rondom leerlingen.

Aan de Scholengroep Schoonoord zijn twee orthopedagogen verbonden. Zij houden zich bezig met diagnostische screening (t.b.v. gerichte advisering of verwijzing), advisering van docenten over en schoolleiding, individuele leerlingbegeleiding (met name gericht op de psychosociale problematiek) en training (bijv. faalangstreductietraining).

De remedial teachers van de scholengroep verzorgen individuele remedial teaching programma's (inclusief rugzakleerlingen), stelt handelingsplannen op en evalueert deze, adviseert het management met betrekking tot het voeren taal- en rekenbeleid en ondersteunen docenten bij het vergroten van hun handelingsbekwaamheid op het gebied van taal en rekenen.

Zorgcoördinatoren/zorgadviseurs³coördineren en evalueren de uitvoering van de basiszorg binnen de school. Zij vragen budgetten aan (o.a. lwoo), adviseren teams m.b.t. de ondersteuning en participeren in het regionale netwerk van zorgcoördinatoren (zie voor taakomschrijving bijlage 1). Zij zijn voorzitter van het iZAT en bereiden in samenwerking met Leerplicht het verzuimspreekuur voor (alleen bij Lyceum). Daarnaast adviseren zij de mentoren en jaarlaagcoördinatoren waar het gaat om problemen op leer- en/of sociaal emotioneel gebied en evalueren zij het zorgsysteem. Zij onderhouden contacten met o.a. orthopedagoog, remedial teacher,

³ Zorgcoördinator en zorgadviseur zijn bij het Lyceum, Schoonoord Doorn en SGM verenigd in een functie. Bij het VMBO Zeist zijn deze functies gesplitst.

Datum
12 september 2012

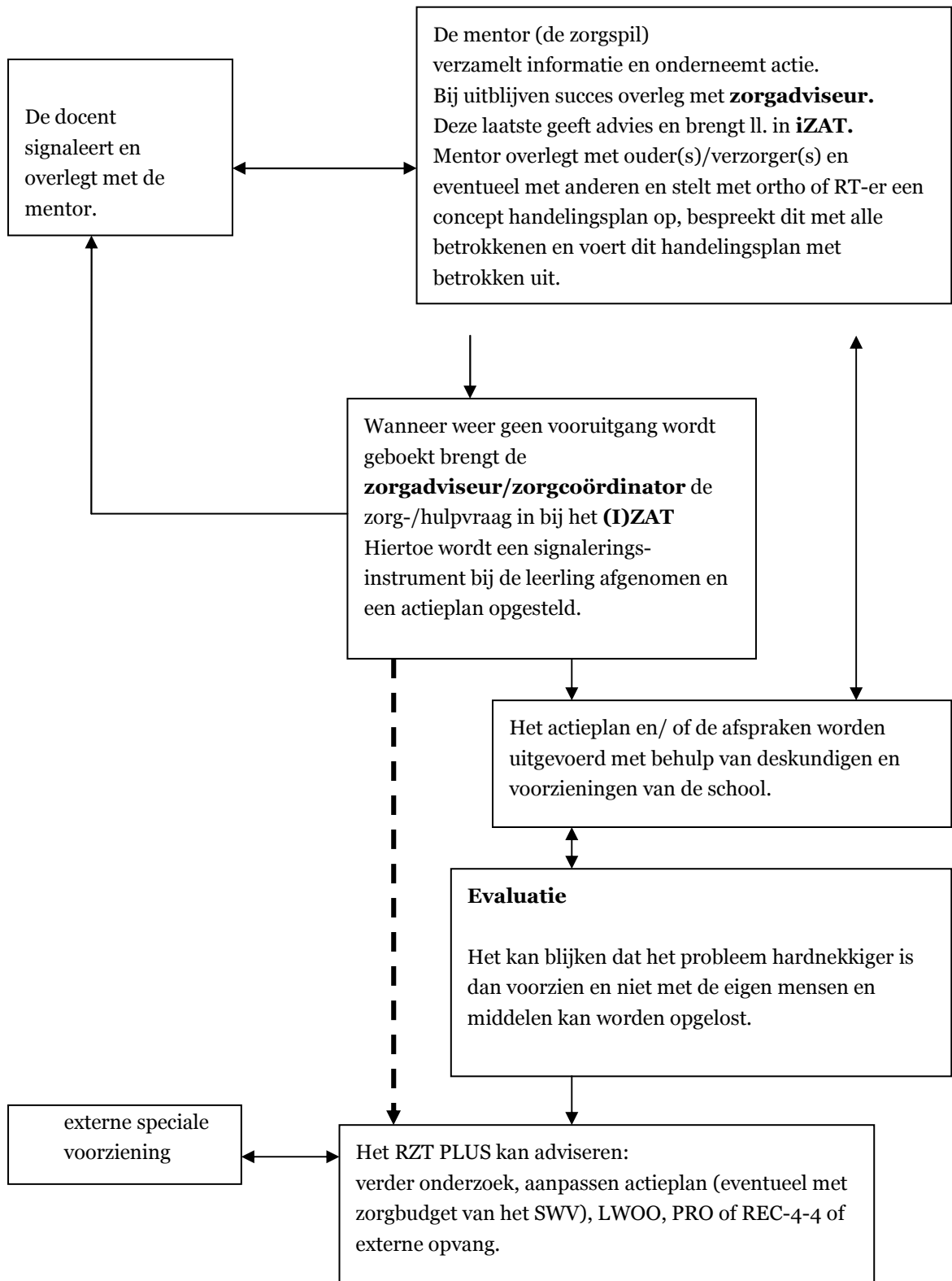
Rapport
Ondersteuningsplan 2012

Blad
11 / 38

schoolmaatschappelijk werker, leerplicht, Raad voor de Kinderbescherming etc. (zie voor een taakomschrijving bijlage 2).

Recent zijn binnen de scholen van OSG Schoonoorden een aantal jaarlaagcoördinatoren benoemd als aanspreekpunten voor leerlingen in de dagelijkse gang van zaken. Zij houden onder meer het leerlingvolgsysteem voor hun leerlingen bij. De jaarlaag coördinatoren richten zich niet specifiek op leerlingen met onderwijsbelemmeringen maar op alle leerlingen. In de praktijk ontstaat wel enige overlap met de taakstelling van zorg coördinatoren en zorgadviseurs. In het schooljaar 2012-2013 zullen daarover binnen de scholengroep nadere afspraken gemaakt worden.

7 Ondersteuningscyclus

Bij het bepalen van de juiste ondersteuning van leerlingen die extra aandacht nodig hebben, volgen de scholen van OSG Schoonoord de hierna beschreven procedure. Primair aanspreekpunt voor leerlingen en ouders is de mentor. Aansturing en bewaking van de ondersteuningscyclus op schoolniveau gebeurt door de zorgcoördinator/zorgadviseur.

Stappen

- 1 De docent signaleert en overlegt bij problemen met de mentor.
- 2 De mentor vervult in het hele proces een spilfunctie; hij/zij verzamelt informatie via de docent en/of de teamvergadering en/of leerling-bespreking en/of zorgadviseur
- 3 De mentor onderneemt actie:
 - 3.a. overlegt met ouders en collega's
 - 3.b. stelt een handelingsplan op en bespreekt dat met anderen die daarvan op de hoogte moeten zijn of die daaraan een bijdrage moeten leveren
- 4 Indien het voorgaande niet toereikend is, kunnen de volgende stappen gezet worden:
 - 4.a. mentor overlegt met de zorgcoördinator/zorgadviseur
 - 4.b. zo nodig wordt de zorgvraag ingebracht bij het intern Zorg Advies Team (iZAT). Dit verloopt via de zorgcoördinator/zorgadviseur
- 5 intern Zorg Advies Team:
 - 5.a. overlegt zo nodig met direct betrokkenen over zorgvraag en signalering
 - 5.b. maakt afspraken over eventueel onderzoek
 - 5.c. verwijst naar/schakelt deskundigen in
 - 5.d. Koppelt terug via Magister.
- 6 Uitvoeren handelingsplan of afspraken.
- 7 Blijkt het probleem hardnekkiger? Is er sprake van aanhoudende handelingsverlegenheid? Het iZAT stelt een advies op en vraagt ondersteuning. Eventueel kan het ZAT ingeschakeld worden.

Indien een school handelingsverlegen dreigt te worden kan, na instemming door ouders, een advies worden gevraagd bij het Zorg Advies Team (ZAT) en het RZT Plus (Regionaal Zorg Team Plus). In het ZAT participeren Bureau Jeugdzorg, Schoolmaatschappelijk werk, GGD, Leerplicht en de leden van het iZAT.

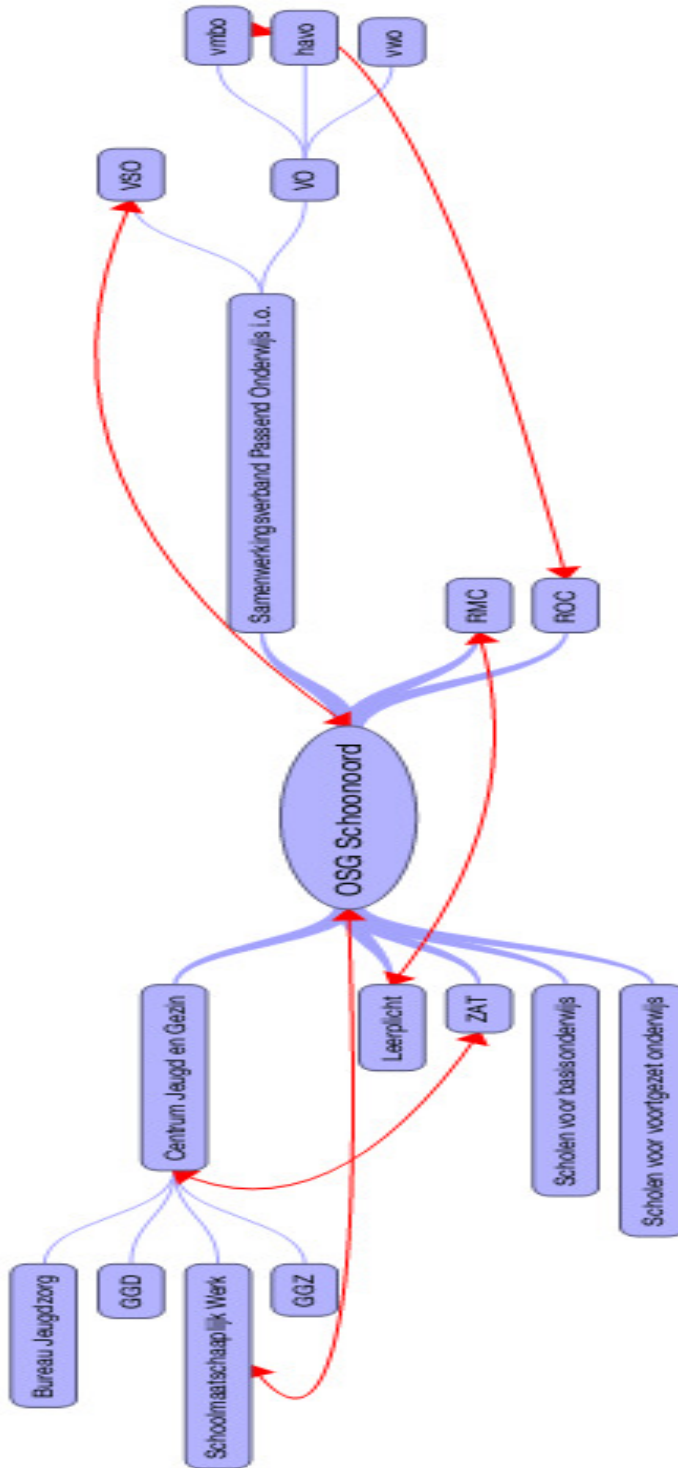
In het RZT+ participeren BJZ, PLUZO, GGD, JGZ, ROC, VSO en RMC.

Uitwerking van de ondersteuningscyclus

- 1 Warme overdracht en intake
Bij de overgang van primair naar voortgezet onderwijs is in geval van leerlingen met onderwijsbelemmeringen een goede overdracht van informatie erg belangrijk. In samenwerking met de scholen voor openbaar primair onderwijs in de regio Zuidoost Utrecht loopt een samenwerkingsproject waarin uitgewerkt wordt welke concrete stappen en informatie daarbij van belang zijn.
Bij de intake worden op basis van het leerling-profiel de specifieke onderwijsbehoeften in kaart gebracht.

- 2 Signaleren van onderwijsbelemmeringen
Soms worden onderwijsbelemmeringen van leerlingen pas in het voortgezet onderwijs gesignaleerd. Als de vermoedens van de desbetreffende problematiek bevestigd worden, beschrijft het ondersteuningsplan welke stappen in overleg met en na toestemming van de ouders gezet worden om een diagnose te stellen. Om een diagnose te stellen, is meestal (extern) multidisciplinair onderzoek nodig.
- 3 Opstellen van het handelingsplan
- 4 Nadat de specifieke behoeften van de leerlingen in kaart gebracht zijn, wordt door de mentor het handelingsplan opgesteld. Het handelingsplan bevat in ieder geval: Diagnose, Beginsituatie, Doelstelling, Methodiek, Organisatie en Evaluatie. De mentor kan bij het opstellen hulp vragen aan de orthopedagoog of de RT-er. Over het handelingsplan vindt overleg met de ouders plaats.
- 5 Handelingsplan uitvoeren
De mentor is verantwoordelijk voor het uitvoeren en evalueren van het handelingsplan. Hij/zij informeert daarover alle docenten die lesgeven aan een leerling. De zorgcoördinator bewaakt de uitvoering en de periodieke evaluatie en zo nodig aanpassing. Alle relevante ontwikkelingen worden geregistreerd in Magister.
- 6 Handelingsplannen evalueren en bijstellen
Eens in de vijf weken (of indien het handelingsplan dit aangeeft eerder) evalueert de mentor met de zorgcoördinator en/of de extern begeleider (rugszakleerling) de uitvoering van het handelingsplan. In geval van onvoldoende voortgang worden de ouders daarvan op de hoogte gebracht. Er wordt advies ingewonnen bij het iZAT en zo nodig bij het ZAT. Op basis van deze adviezen wordt het handelingsplan aangepast. Na vijf weken wordt de uitvoering van dat bijgestelde plan wederom geëvalueerd.
- 7 Ondersteuning en begeleiding van de leerling en docenten
Ook docenten hebben behoefte aan begeleiding. Voorlichting aan het docententeam of een leerling-bespreking kan een belangrijke toegevoegde waarde leveren. De mentor moet eveneens een beroep kunnen doen op deskundige begeleiding of intervisie.
- 8 Samenwerking met ouders
Het is van belang dat er in geval van problemen vanaf het begin een goed contact is met de ouders. De mentor is voor hen het eerste aanspreekpunt. Bij intensievere begeleidingstrajecten kunnen bij de contacten tussen school en ouders ook de orthopedagoog, de zorgadviseur en/of de schoolleiding betrokken worden.

8 Samenwerking

8.1 Samenwerkingsverband Passend onderwijs

Onze scholengroep participeert in het samenwerkingsverband PaO Zuidoost Utrecht (26-3). De samenwerking met de vo-/vso-scholen in de regio is erop gericht binnen het verband een dekkend netwerk van voorzieningen te creëren en in stand te houden voor die gevallen waarin een school handelingsverlegenheid constateert en onderwijsbelemmeringen van leerlingen niet op eigen kracht kan compenseren. De deelnemende scholen binnen het samenwerkingsverband stellen daarvoor jaarlijks een gezamenlijk ondersteuningsplan op. Vanaf het schooljaar 2013/2014 zal daarin ook met de nieuwe eisen van de wet Passend Onderwijs rekening worden gehouden.

Schoonoord deelt de strategische keuzes die binnen het swv zijn gemaakt en participeert bestuurlijk en op het niveau van medewerkers actief in het verband. Zoals in paragraaf 3 is aangegeven, is Schoonoord voorstander van een spreiding van verantwoordelijkheden binnen het verband. Zo zal Schoonoord ook in de toekomst openstaan voor leerlingen die bijzondere aandacht behoeven. De bedoeling is daarvoor individueel maatwerk te leveren.

Daarnaast is de bijdrage van Schoonoord aan een dekkend netwerk van voorzieningen (in de huidige pilot fase) vierledig:

- de opstapklas (OVZ)
- een voorziening voor kwetsbare hoogbegaafden(OLZ)
- de doelklas (in ontwikkeling) (OSG Schoonoord)
- onderwijs aan leerlingen die zijn opgenomen in een residentiële jeugdvoorziening (SGM).

8.2 Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)

In het Centrum voor Jeugd en Gezin participeert een aantal relaties van Schoonoord als het gaat om de begeleiding van leerlingen die extra aandacht en ondersteuning nodig hebben. Van belang voor ons zijn vooral Bureau jeugdzorg, GGD, het Maatschappelijk Werk en Leerplicht die tevens in het ZAT van onze scholengroep deelnemen. Daarmee functioneert het ZAT als linking pin tussen CJG en onderwijs.

8.3 Primair Onderwijs

Met de 'hoofdleveranciers' van leerlingen in het primair onderwijs probeert Schoonoord afspraken te maken over een 'warme' overdracht van leerlingen bij de overstap naar het voortgezet onderwijs. Daardoor kunnen in geval van onderwijsbelemmeringen vroegtijdig maatregelen worden genomen. Met de stichting Rijn en Heuvelland heeft het openbaar primair onderwijs geformaliseerde samenwerkingsafspraken gemaakt.

8.4 ROC

Warme overdracht is ook van belang bij de overstap van vo-leerlingen naar het vervolgonderwijs. Met ROC Midden Nederland heeft Schoonoord een samenwerkingsrelatie opgebouwd voor de warme overdracht van vmbo-leerlingen naar het mbo. Daarnaast wordt gewerkt aan een goede afstemming van ondersteuningsmaatregelen.

8.5 RMC

Schoonoord participeert in het convenant Voortijdige Schoolverlaters (VSV) dat in de regio gecoördineerd wordt door de gemeente Utrecht. In het convenant staat de samenwerking tussen vmbo en mbo bij het voorkomen van voortijdige schoolverlaters centraal. Na het behalen van een vmbo diploma en een gecontroleerde overstap naar het MBO zijn de ouders verantwoordelijk voor het voorkomen van schooluitval. Daarbij vindt steeds meer afstemming plaats met de maatregelen binnen samenwerkingsverbanden in het kader van Passend Onderwijs.

1 Bijlage 1

Taakomschrijving zorgcoördinator OSG Schoonoord

- 1 Coördineert en controleert de regeling van rugzakjes voor leerlingen tot en met de overdracht naar de direct verantwoordelijken.
- 2 Vraagt zorgbudgetten aan bij het SWV 19-1 (LZ).
- 3 Stelt LWOO-aanvragen op.
- 4 Coördineert en evalueert dat handelingsplannen opgesteld worden voor alle leerlingen die bijzondere aandacht behoeven.
- 5 Neemt deel aan het IZAT.
- 6 Is lid van de toelatingscommissie.
- 7 Coördineert en neemt initiatief m.b.t. de totstandkoming, uitvoering en evaluatie van het basispakket zorg.
- 8 Adviseert het team m.b.t. de zorg in het algemeen en organiseert in overleg met de zorgadviseurs studiemiddagen zorg.
- 9 Neemt deel aan het netwerk zorgcoördinatoren van het WSV 19-1.
- 10 Informeert schoolleiding en team over de inhoud van het overleg met de zorgcoördinatoren van het SWV 19-1
- 11 Inventariseert knelpunten in het zorgaanbod en geeft advies voor verbetering aan de schoolleiding.
- 12 Geeft advies op het gebied van beleidsvoorbereiding en/of aanpassing van het beleid t.a.v. nieuwe ontwikkelingen op het gebied van zorg binnen OSG Schoonoord.
- 13 Onderhoudt contacten met de PCL en de RVC.
- 14 Onderhoudt contacten met zorgcoördinatoren van scholen binnen het SWV 19-1.

2 Bijlage 2

Taakomschrijving Zorgadviseur OSG Schoonoord

- 1 Adviseert en stimuleert mentoren en docenten in de begeleiding van leerlingen.
- 2 Adviseert en coördineert passende oplossingen voor (dreigende) problemen in de begeleiding van leerlingen.
- 3 Adviseert in het traject van het vaststellen van de zorgbehoefte van (zorg)leerlingen de mentoren, docenten en de afdelingsleiding.
- 4 Biedt eerste opvang in geval van incidenten/calamiteiten waarbij (individuele) leerlingen zijn betrokken.
- 5 Volgt en analyseert de ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op het welbevinden/functioneren van leerlingen (in het kader van preventie).
- 6 Coördineert de aanpak van leerlingen in de klas, wanneer de eerstverantwoordelijken voor het primaire proces (docent & mentor) “er niet uitkomen”.
- 7 Ziet erop toe dat leerlingen ingebracht worden in het ZAT en het RZT+ en licht de problematiek daar zelf toe. In uitzonderingsgevallen kan dat aan specialisten worden overgedragen, maar de zorgadviseurs zijn de eerste keer wel aanwezig en koppelen terug naar het IZAT en alle direct betrokkenen.
- 8 Coördineert de uitvoering van ZAT-adviezen van zijn of haar team/afdeling/jaarlaag.
- 9 Coördineert en bewaakt het onderwijsproces voor leerlingen die extra begeleiding nodig hebben om welke reden dan ook.
- 10 Ziet toe op de naleving van afspraken en onderhoudt in dat kader eventueel contacten met ouders/verzorgers (bijvoorbeeld als het gewenst is om een onafhankelijke derde erbij te halen).
- 11 Coördineert, informeert, adviseert en bewaakt praktische activiteiten m.b.t. leerlingenzorg en bespreekt dat in het IZAT (LVS, testen, diagnostiek en verwijzing voor individuele leerlingen).
- 12 Lid van het IZAT en verantwoordelijk voor de notulen.
- 13 Signaleert en bespreekt leerlingen in het algemeen en zorgleerlingen in het bijzonder (reguliere leerling-besprekingen, klassenbesprekingen, IZAT en ZAT).
- 14 Neemt initiatief om kortdurende, externe hulp in te schakelen.
- 15 Is verantwoordelijk voor melding van leerlingen bij de leerplicht en/of GGD in het kader van het protocol ziekteverzuim (na verkregen informatie van de mentor) en koppelt dat terug naar betrokkenen.
- 16 Onderhoudt zodanige contacten met externe deskundigen van hulpverlenende instanties en met externe instellingen en gespecialiseerde instituten bijv. op het gebied van testen van hoogbegaafdheid en ouderverenigingen m.b.t. zorg en koppelt de verkregen informatie terug naar de belanghebbenden (mentor, docent, schoolleiding).
- 17 Lid van de toelatingscommissie van zijn of haar team/afdeling/jaarlaag.
- 18 Evalueert de afgenomen Entreetoets, Volgtoets, Adviestoets, SVL en andere afgenomen testen onder leerlingen met de orthopedagoog en de RT-ers en brengt mondeling advies uit aan de mentor/schoolleiding – ook t.b.v. het informeren van ouders
- 19 Organiseert specifieke zorgvergaderingen, voorlichting tijdens teamvergaderingen en scholing in overleg met de schoolleiding en ondersteunt bovendien de zorgcoördinator bij de organisatie van studiemiddagen zorg.
- 20 Bevordert het gewenste pedagogische klimaat in de begeleiding van leerlingen.

Datum
12 september 2012

Rapport
Ondersteuningsplan 2012

Blad
20 / 38

- 21 Signaleert als magister niet (voldoende) wordt bijgehouden.
- 22 Heeft periodiek overleg met de afdelingsleiding over algemene zaken, die gerelateerd zijn aan leerlingbegeleiding en over leerlingbegeleiding in het bijzonder.

Datum
12 september 2012

Rapport
Ondersteuningsplan 2012

Blad
21 / 38

3 Bijlage 3

FUWA ORTHO (wordt momenteel herzien)

Bijlage 4

Functieomschrijving Remedial Teacher

De remedial teacher verzorgt individuele remedial teaching gericht op problemen op het gebied van o.a. taal, rekenen, gedrag, sociaal-emotioneel en leren, verzorgt individuele remedial teaching voor rugzakleerlingen, levert een bijdrage aan het taal- en rekenbeleid, verzorgt remedial teaching programma's, biedt ondersteuning aan docenten, draagt zorg voor de eigen professionalisering en draagt zorg voor de vormgeving van remedial teaching binnen de school.

Werkzaamheden

1. Verzorgt individuele remedial teaching door:

- het oproepen van leerlingen die via het i-zat zijn aangegeven;
- het begeleiden van individuele leerlingen of groepjes leerlingen;
- het begeleiden van LWOO-leerlingen;
- het opstellen en evalueren van handelingsplannen;
- het overleggen en rapporteren met betrekking tot de voortgang van de betreffende leerling aan coördinatoren, mentoren en docenten;
- het intern en extern doorverwijzen of overnemen van de begeleiding van leerlingen;
- het screenen, testen, evt. indelen in groepen en opzetten van vervolgcacties van de door docenten aangegeven leerlingen;
- het coördineren en begeleiden van klassikale screening in de brugklassen en individuele screening van leerlingen in latere leerjaren;
- het participeren in diverse overleggen ten behoeve van de leerlingbegeleiding.

2. Verzorgt individuele remedial teaching voor rugzakleerlingen door:

- het begeleiden van rugzakleerlingen;
- het opstellen en evalueren van handelingsplannen;
- het voeren van (groot) overleg met betrokkenen;
- het zorg dragen voor de juiste rapportage over de voortgang;
- het, in het geval van herindicatie, invullen van de benodigde formulieren.

3. Levert een bijdrage aan het taal- en rekenbeleid door:

- het adviseren van het management van de school over het te voeren taal- en rekenbeleid;
- het inventariseren, bestellen of maken van benodigde materialen, binnen het vastgestelde budget;
- het participeren in het overleg met betrekking tot taal/rekenen.

4. Verzorgt remedial teaching programma's door:

- het implementeren en bijhouden van RT-programma's;
- het begeleiden van leerlingen aan de hand van vaststaande RT-programma's/methodes;
- het geven van remedial teaching aan leerlingen met taal- en rekenproblemen.

5. Biedt ondersteuning aan docenten door:

- het begeleiden en ondersteunen van docenten met het oog op het vergroten van de handelingsbekwaamheid op het gebied van taal en rekenen;
- het geven van adviezen over de begeleiding in de klas van leerlingen die extra zorg/ondersteuning nodig hebben;
- het begeleiden van mentoren bij het opstellen en evalueren van handelingsplannen voor LWOO-leerlingen;
- het beheren en actueel houden van de orthotheek;
- het deelnemen aan het IZAT.

6. Draagt zorg voor de eigen professionalisering door:

- het actief op peil houden van de voor het beroep vereiste pedagogische en didactische bekwaamheden;
- het zich actief op de hoogte houden van ontwikkelingen in het vakgebied en in het onderwijsveld en dit inbrengen binnen de school;
- het leveren van een bijdrage bij de totstandkoming van een professionele cultuur;
- het leveren van een actieve bijdrage aan professionele communicatie binnen de organisatie;
- het opstellen en bijhouden van het eigen bekwaamheidsdossier.

7. Draagt zorg voor de vormgeving van remedial teaching binnen de school door:

- het signaleren van de problematiek binnen de school en het adviseren over het te voeren RT-beleid, RT-programma's en leerlingbegeleiding;
- het inventariseren van mogelijke ICT-programma's die schoolbreed ingezet kunnen worden ter ondersteuning van de leerlingen;
- het doen van voorstellen aan het docententeam en adviseren over de in te voeren ICT-programma's;
- het introduceren van de ICT-programma's bij docenten en gebruikers;
- het aanbrengen van verbeteringen en aanpassingen aan de behoefte van de gebruiker;
- het fungeren als aanspreekpunt en vraagbaak voor docenten en gebruikers;
- het nemen van initiatieven op het gebied van ontwikkeling van beleid op het eigen vakgebied;
- het inventariseren, bestellen of maken van benodigde materialen, binnen het vastgestelde budget.

Kader, bevoegdheden & verantwoordelijkheden

Kader:

De remedial teacher verricht werkzaamheden binnen de kaders, zoals die zijn aangegeven en vastgesteld door de schooldirectie.

Bevoegdheden:

De remedial teacher neemt beslissingen bij het coördineren en begeleiden van klassikale screening in de brugklassen en individuele screening van leerlingen in latere leerjaren, bij het opstellen en evalueren van handelingsplannen, bij het adviseren van het management van de school over het te voeren taal- en rekenbeleid, bij het implementeren

en bijhouden van RT-programma's, bij het geven van adviezen over de begeleiding in de klas van leerlingen die extra zorg/ondersteuning nodig hebben en bij het signaleren van de problematiek binnen de school en het adviseren over het te voeren RT-beleid, RT-programma's en leerlingbegeleiding.

Verantwoording:

De remedial teacher legt in functionele zin verantwoording af in het werkoverleg over de vorderingen met de leerlingen en legt in hiërarchische zin verantwoording af aan de aangewezen leidinggevende voor wat betreft de kwaliteit van de individuele remedial teaching, van de bijdrage aan het taal- en rekenbeleid, van de remedial teaching programma's, van de ondersteuning aan docenten, van de eigen professionalisering en van de vormgeving van remedial teaching binnen de school.

Kennis en vaardigheden

- theoretische kennis en praktijkkennis op het gebied van remedial teaching;
- kennis en inzicht van het vakgebied van de opleiding;
- kennis van didactische methoden en technieken en gebleken vaardigheid in de toepassing ervan;
- kennis van nieuwe technologieën en kunnen werken met gebruikelijk computermateriaal;
- vaardigheid in het motiveren van leerlingen en het opzetten van plannen;
- vaardigheid in het maken en verwerken van toetsen en testen;
- vaardigheid in de omgang met leerlingen.

Contacten

- met het management over de kaders waarbinnen leerlingbegeleiding plaats moet vinden om tot afstemming te komen;
- met coördinatoren, mentoren en docenten voor afstemming en overleg rondom de problematiek van leerlingen;
- met leerlingen in het kader van de begeleiding over de begeleiding;
- met de orthopedagoge over handelingsplannen van leerlingen om tot afspraken te komen;
- met externe organisaties voor afstemming rondom de problematiek van leerlingen;
- met ouders of verzorgers over de problemen van de leerling om hun ondersteunende rol te bespreken en om de begeleiding af te stemmen.

Datum
12 september 2012

Rapport
Dyslexiebeleid

Blad
26 / 38

Bijlage 5

Dyslexiebeleid

OSG Schoonoord

Inhoudsopgave

1	Dyslexiebeleid op OSG Schoonoord	28
1.1	Wet en regelgeving	28
1.2	Functionarissen	28
2	Mogelijke faciliteiten voor dyslectische leerlingen	29
2.1	Overige faciliteiten	29
2.2	Plichten van de dyslectische leerling	29
2.3	Procedure	29
3	Implementatie van dyslexiebeleid	32
3.1	Monitoren van leerlingen	32

1 Dyslexiebeleid op OSG Schoonoord

Op de beleidsdag in januari 2012 zijn de kaders voor het dyslexiebeleid door de directies van de scholengroep vastgesteld. Het dyslexiebeleid wordt toegevoegd aan het zorgplan van de scholengroep en maakt deel uit van het schoolondersteuningsprofiel en het taalbeleid.

Wij bieden als scholengroep faciliteiten aan leerlingen met een dyslexieverklaring en gaan ervan uit dat deze faciliteiten toereikend zijn. Mochten deze faciliteiten toch onvoldoende steun bieden, kan een remedial teacher ingeschakeld worden voor verdere ondersteuning.

In de brugklas worden alle leerlingen gescreend door middel van een dictee en een stilleestoets. Leerlingen die hierop uitvallen worden door de remedial teacher verder getest. Als het vermoeden van dyslexie wordt bevestigd door de testen en de analyse van de remedial teacher, volgt een schriftelijk advies aan de ouders/verzorgers voor verder onderzoek bij een extern bureau. De ouders kunnen dan bij een extern bureau een dyslexieonderzoek laten doen; dit gebeurt op eigen kosten. Indien het externe bureau een dyslexieverklaring afgeeft, komt de leerling bij ons op school voor de faciliteiten voor dyslectische leerlingen in aanmerking.

Leerlingen uit klas 2 tot en met 6 die taalproblemen hebben kunnen in het IZAT besproken worden en eventueel ook voor een screening in aanmerking komen.

1.1 Wet en regelgeving

Binnen het voortgezet onderwijs zijn er voor leerlingen die niet in staat zijn het volledige onderwijsprogramma te volgen, mogelijkheden tot aanpassingen. De school kan in bijzondere gevallen beslissen tot vrijstelling. Dit moet door het bevoegd gezag per leerling bekeken worden en aan de wettelijke criteria getoetst worden (zie bijlage I).

1.2 Functionarissen

De scholengroep heeft remedial teachers in dienst. Gezamenlijk met de docenten, mentoren en zorgcoördinator/adviseur en directie zijn zij verantwoordelijk voor het maken en uitvoeren van het dyslexiebeleid. De taakverdeling is hierbij als volgt:

Remedial teachers	Begeleiding van leerlingen met taalproblemen
Docenten/mentoren	Signaalfunctie leerlingen met taalproblemen
	Uitvoering van dyslexiebeleid
Zorgcoördinator/adviseur	Check op uitvoering beleid
Directie	Vaststellen van beleid

2 Mogelijke faciliteiten voor dyslectische leerlingen

Leerlingen met een dyslexieverklaring krijgen van de remedial teacher een dyslexiepasje. Dit geeft hen het recht om gebruik te maken van (enkele van) de volgende faciliteiten:

- 20% extra tijd bij iedere toets (of aangepaste hoeveelheid opgaven)
- Toetsen afgedrukt op geel papier
- Mondeling toetsen in plaats van schriftelijk in de onderbouw
- Lettertype Arial 12
- Gebruik van schoolcomputer bij toetsen in de toetsweek (op advies RT)
- Overige toetsen op schoolcomputer/ laptop indien mogelijk.
- Sprint Plus (volgens protocol zie bijlage II)
- Het lenen van luisterboeken uit de mediatheek

Voor dyslectische leerlingen geldt een aangepaste normering, zoals beschreven in het vakleerplan van de diverse secties.

2.1 Overige faciliteiten

- Gebruik eigen daisyspeler en laptop zijn in de klas toegestaan.
- Gebruik van softwareprogramma's voor dyslectische leerlingen zoals Kurzweil en Sprintplus zijn toegestaan op eigen apparatuur, zoals laptop en daisy speler.

Leerlingen voor wie deze faciliteiten ontoereikend blijken te zijn, kunnen in aanmerking komen voor extra ondersteuning van de remedial teacher. Als deze hulp het zorgprofiel van de school overstijgt, wordt er met de ouders gekeken naar een externe oplossing.

2.2 Plichten van de dyslectische leerling

- Dyslexie is geen excuus. Van een leerling met dyslexie wordt een goede werkhouding verwacht en optimale inzet.
- Een leerling gaat verantwoordelijk om met de aan hem/haar aangeboden faciliteiten. Bij misbruik wordt de dyslexiepas ingenomen en vervallen de rechten.
- Bij misbruik tijdens schriftelijke overhoringen, repetities, schoolexamens en landelijke examens gelden dezelfde sancties als bij leerlingen zonder dyslexie.

2.3 Procedure

Wanneer leerlingen bij de scholengroep aangemeld worden met een dyslexieverklaring komen zij op de lijst van dyslectische leerlingen en krijgen zij een dyslexiepasje. De docenten stellen zich via de lijst op de hoogte van de dyslecten in hun klassen. De docenten verlenen deze leerlingen de in dit beleidsplan opgenomen faciliteiten.

2.3.1 Procedure bij aanmelding van dyslectische leerlingen

Handeling 1	Handeling 2	Verantwoordelijke
Stap 1 Leerling meldt zich aan met dyslexieverklaring	Informatie komt in Magister en wordt schriftelijk doorgegeven aan de RT-ers	Leerling-administratie
Stap 2 Leerling komt op lijst dyslectische leerlingen	Leerling krijgt dyslexiepasje	Remedial teacher
Stap 3 Docenten krijgen geactualiseerde lijst dyslectische leerlingen (+ geactualiseerde datum)	Docenten verzorgen de faciliteiten voor dyslectische leerlingen.	Remedial teacher
Stap 4 Check moment (in januari)	Tussenevaluatie bij dyslectische leerlingen	Remedial teacher
Stap 5 Terugkoppeling naar docenten (in februari)	Terugkoppeling van tussenevaluatie bij leerlingen.	Clustercoördinatoren/teamleider
Stap 6 De mentoren monitoren de leerling (hele schooljaar)	Problemen worden bij zorgcoördinator gemeld	mentor
Stap 7 Zorgcoördinator bespreekt leerling in IZAT	Leerling krijgt ondersteuning of screening (indien nog niet in bezit dyslexieverklaring) Evt. verwijzing naar extern bureau.	Zorgcoördinator & IZAT
Stap 7 Leerling krijgt een dyslexieverklaring na onderzoek door extern bureau	Leerling komt op lijst dyslectische leerlingen en krijgt dyslexiepasje	Remedial teacher

2.3.2 Screening van brugklasleerlingen per schooljaar

Datum	Activiteit	Eindverantwoordelijke
Oktober - minimaal 6 weken na aanvang schooljaar.	Screening brugklasleerlingen	Remedial teacher
	Afname dictee/ leestoets Correctie	Sectie Nederlands
	Coördinatie afname, check en inhalers	Door schoolleiding aangewezen docent
Start medio november	Vervolgtoetsen uitvallers	Remedial teacher
	Schriftelijk inlichten ouders indien advies voor verder onderzoek	Remedial teacher
Vervolg schooljaar	Monitoren leerling	Vakdocenten & mentoren

2.3.3 Screening van leerlingen uit hogere klassen en zij-instromers

Datum	Activiteit	Eindverantwoordelijke
Gedurende het schooljaar	Signalering docenten en monitoring mentor	Mentor
Gedurende het schooljaar	Dyslexiescreening en vervolgtoetsen	Remedial teacher
Gedurende het schooljaar	Schriftelijk inlichten ouders - indien advies voor verder onderzoek	Remedial teacher
Gedurende het schooljaar	Zie stap 7: Procedure bij aanmelding van dyslectische leerlingen	Remedial teacher

3 Implementatie van dyslexiebeleid

Op de scholen binnen de scholengroep zorgen de remedial teachers samen met de zorgcoördinator en zorgadviseurs voor een goede uitvoering van het dyslexiebeleid.

Zij informeren de vakdocenten over de laatste ontwikkelingen en checken of het dyslexiebeleid zorgvuldig wordt uitgevoerd. Zij informeren de schoolleiding tijdig wanneer er knelpunten optreden en zien er op toe dat nieuwe collega's ook tijdig en voldoende geïnformeerd worden over het dyslexiebeleid.

Juni	Opname uitvoering dyslexiebeleid in docenten afspraken boekje (Openbaar Lyceum)/ informatiepakketje nieuwe docenten	Kwaliteitszorg medewerker (Openbaar Lyceum)/ begeleider nieuwe docenten
2^e bijeenkomst nieuwe docenten	Voorlichting nieuwe docenten	Remedial teacher / coaches
September	Dyslexiebeleid op agenda clusters/teamvergadering	Zorgcoördinator/ clustercoördinatoren
Januari	Tussenevaluatie bij dyslectische leerlingen	Remedial Teacher / jaarlaag coördinatoren
Februari	Terugkoppeling van tussenevaluatie bij leerlingen cluster/teamvergadering	Zorgcoördinator/ clustercoördinatoren
Juni	Eindevaluatie dyslexiebeleid	Schoolleiding/ zorgcoördinator/remedial teacher

Het dyslexiebeleid wordt ingebed in de informatie structuur van de scholen, door onder anderen een studiemiddag voor de docenten.

3.1 Monitoren van leerlingen

De leerlingen worden binnen de scholengroep in eerste instantie gemonitord door vakdocenten, hun mentor en jaarlaagcoördinator. Zij houden in de gaten of er mogelijk sprake is van taalproblemen, wanneer de cijfers achterblijven bij de verwachtingen. Indien er sprake zou kunnen zijn van structurele taalproblemen, brengt de mentor de leerling in het IZAT in. Het IZAT analyseert het probleem en bespreekt de mogelijkheden. Daarna wordt er een advies uitgebracht voor vervolgacties.

De vaksecties nemen een paragraaf over dyslexie in het vakleerplan op, waarin de normering wordt beschreven en de geboden faciliteiten per leerjaar.

Bijlage I

WET EN REGELGEVING

Vrijstellingen in de onderbouw

Nederlands en Engels

Artikel 11d van de WVO biedt ruimte om in individuele gevallen ontheffing te verlenen voor onderdelen van de kerndoelen. Dit maakt in principe ontheffing voor onderdelen van de vakken Nederlands en Engels mogelijk bij leerlingen die door hun dyslexie ernstig beperkt zijn. De wet (artikelen 11a en 11c, WVO) legt echter sterk de nadruk op de mogelijkheden voor doorstroming van de leerling. Aangezien de vakken Nederlands en Engels in alle profielen verplichte vakken zijn, zullen er in de praktijk zeer zwaarwegende redenen moeten zijn om ontheffing te verlenen. De afweging tot ontheffing wordt per individueel geval gemaakt door het bevoegd gezag van de school.

Frans en Duits

De mogelijkheden om ontheffing te verlenen voor de tweede moderne vreemde taal verschillen per schoolsoort, leerjaar of leerweg (vmbo).

1. VMBO in de eerste twee leerjaren (*Inrichtingsbesluit WVO, artikel 22*)

Behalve voor leerlingen die naar de verwachting van het bevoegd gezag doorstromen naar de basisberoepsgerichte leerweg, is in het vmbo in de eerste twee leerjaren Frans of Duits als tweede moderne vreemde taal verplicht. Scholen mogen zelf kiezen welke van deze twee zij aanbieden, maar mogen ook beide talen aanbieden. Voor het volgen van alleen Frans of alleen Duits is geen ontheffing nodig.

Vrijstelling voor Frans én Duits is niet mogelijk voor dyslectische leerlingen.

Wel kan de school in de eerste twee leerjaren zelf invulling geven aan het onderwijs in de tweede moderne vreemde taal, omdat er, met uitzondering van Engels, geen kerndoelen zijn voor de moderne vreemde talen. De school moet hierbij wel rekening houden met de doorstroommogelijkheden van de leerling.

Alleen in een aantal specifieke gevallen - en dan gaat het niet alleen om leerlingen met dyslexie - zijn er wel mogelijkheden om ontheffing te krijgen voor Frans én Duits. Dit geldt voor:

- Leerlingen die Spaans, Arabisch of Turks volgen;
- Leerlingen die buiten Nederland vergelijkbaar onderwijs hebben gevolgd, en daarbij geen of te weinig onderwijs in Frans of Duits hebben gekregen.

Leerlingen kunnen via deze regel alleen ontheffing krijgen van de tweede moderne vreemde taal wanneer zij voor de eerste maal tot een school voor vbo of mavo zijn toegelaten en zijn geplaatst in een hoger leerjaar dan het eerste.

2. Havo en vwo in de eerste drie leerjaren ([Inrichtingsbesluit WVO, artikel 21](#))

In de eerste drie leerjaren van havo en vwo zijn zowel Frans als Duits verplicht. Er kan geen ontheffing worden verleend aan dyslectische leerlingen. Wel kan de school in de eerste drie leerjaren zelf invulling geven aan het onderwijs in de tweede moderne vreemde taal, omdat er, met uitzondering van Engels, geen kerndoelen zijn voor moderne vreemde talen. De school moet hierbij wel rekening houden met de doorstroommogelijkheden van de leerling.

Alleen in een aantal specifieke gevallen – en dan gaat het niet alleen om leerlingen met dyslexie - is er een aantal mogelijkheden voor ontheffingen:

- Leerlingen die Spaans, Russisch, Italiaans, Arabisch of Turks volgen kunnen ontheffing krijgen voor Frans óf Duits. Het is niet mogelijk beide vakken te vervangen;
- Leerlingen die buiten Nederland vergelijkbaar onderwijs hebben gevolgd en daarbij geen of te weinig onderwijs in Frans of Duits hebben gekregen kunnen ontheffing krijgen voor Frans, Duits of beide talen;
- Leerlingen kunnen via deze regel alleen ontheffing krijgen wanneer zij voor de eerste maal tot een school voor havo of vwo zijn toegelaten en zijn geplaatst in een hoger leerjaar dan het eerste.

Vrijstellingen in de bovenbouw

1. Bovenbouw vmbo ([Inrichtingsbesluit WVO, artikel 26n](#))

In de bovenbouw van het vmbo zijn er weinig mogelijkheden tot ontheffingen geregeld, omdat er in de verschillende sectoren veel keuzevrijheid is; het probleem kan meestal worden omzeild door een vak eenvoudigweg niet te kiezen. De ontheffingsmogelijkheden concentreren zich daarom op de sector economie. Leerlingen die in de eerste twee leerjaren ontheffing hebben gehad voor Frans of Duits kunnen in die sector ontheffing krijgen voor Frans of Duits, en in plaats daarvan kiezen voor Arabisch, Turks, Spaans, maatschappijleer II, geschiedenis en staatsinrichting of aardrijkskunde. Deze bepaling geldt ook voor leerlingen die onderwijs gaan volgen in de basisberoepsgerichte leerweg, en die in het schooljaar daarvoor LWOO volgden.

De leerling in de basisberoepsgerichte leerweg, die in de onderbouw geen Frans of Duits heeft gehad omdat hij naar verwachting deze leerweg ging volgen, volgt in de sector economie van de basisberoepsgerichte leerweg in plaats hiervan in de bovenbouw Arabisch, Turks, Spaans, maatschappijleer II, geschiedenis en staatsinrichting of aardrijkskunde.

2. Bovenbouw havo (*Inrichtingsbesluit WVO, artikel 26e*)

Per 1 augustus 2007 is een tweede moderne vreemde taal in de bovenbouw van het havo in drie van de vier profielen niet verplicht. Havo-leerlingen kunnen de tweede moderne vreemde taal vermijden door een ander profiel te kiezen dan cultuur en maatschappij.

3. Bovenbouw vwo (*Inrichtingsbesluit WVO, artikel 26e*)

Leerlingen in de bovenbouw van het atheneum moeten naast Engels een tweede moderne vreemde taal volgen. Hiervoor kunnen Frans, Duits, Spaans, Italiaans, Russisch, Arabisch, Turks of Fries aangeboden worden. Leerlingen kunnen hiervan ontheffing krijgen als zij:

- Een stoornis hebben die specifiek betrekking heeft op taal of een zintuiglijke stoornis hebben die effect heeft op taal;
- Een andere moedertaal hebben dan Nederlands of Fries;
- Onderwijs volgen in het profiel natuur en techniek of natuur en gezondheid, en het onderwijs in de taal naar verwachting een succesvolle afronding van de opleiding verhindert.

Het is de verantwoordelijkheid van de school dit per geval te bekijken. Hiervoor is geen toestemming vooraf van de inspectie nodig. De leerling moet in plaats van de taal een vervangend vak kiezen met een normatieve studielast van ten minste 440 uren. De keuze is afhankelijk van het aanbod van de school.

Voor leerlingen op het gymnasium is geen ontheffingsmogelijkheid geregeld, omdat daar de klassieke taal in plaats van de tweede moderne vreemde taal komt.

Het eindexamen

Artikel 55 van het *Eindexamenbesluit* geeft de directeur de vrijheid de examencondities aan te passen aan de mogelijkheden van een gehandicapte kandidaat. Als het alleen gaat om een verlenging van de examentijd met maximaal 30 minuten, dan volstaat de diagnose uit de deskundigenverklaring. Indien andere faciliteiten noodzakelijk zijn, dan dient de deskundigenverklaring aan te geven waaruit deze zouden kunnen bestaan. Als die adviezen al eerder zijn vermeld in een deskundigenverklaring, dan hoeft er geen nieuwe verklaring te worden afgegeven. Men gaat er dan wel vanuit, dat de diagnose al eerder is gesteld en de leerling ook begeleid is op basis van die adviezen.

Alle eindexamenkandidaten, dus ook leerlingen zonder dyslexie, mogen met toestemming van de directie een laptop met tekstverwerkingsprogramma en spellingcorrector gebruiken bij het examen. Voor de voorwaarden zie www.steunpuntdyslexie.nl.

Bijlage II

PROTOCOL GEBRUIK SPRINT PLUS

Procedure toetsen in SprintPlus - ten behoeve van dyslectische leerlingen –

Actie	wie	wanneer
Remedial teacher bepaalt op basis van <ul style="list-style-type: none">- de gegevens van dyslexieonderzoek- informatie van de mentor- informatie van de leerling- informatie uit eventuele begeleiding of een leerling in aanmerking komt voor het laten voorlezen van toetsen met behulp van Sprintplus.	Remedial teacher	Begin van het schooljaar
Remedial teacher geeft leerlingen de opdracht het gebruik van Sprintplus met de betreffende docenten te bespreken.	Remedial teacher	September
Remedial teacher geeft per mail de vakken door aan de mentor en betreffende docenten.	Remedial teacher	September
Remedial teacher levert aan Manager Organisatiezaken/ toetscoördinator een overzicht aan van de leerlingen die gebruik willen maken van SprintPlus.	Remedial teacher	September
Mentor bespreekt mogelijkheid en werkwijze met leerling en ouders. Mentor vertelt leerling zelf voor een koptelefoon te zorgen.	Mentoren	September
ICT levert bij manager organisatiezaken/toetscoördinatoren handleiding aan voor docenten voor het gebruik van SprintPlus.	ICT	September
Manager Organisatiezaken/toetscoördinator verspreidt de handleiding onder de betrokken collega's.	Manager Organisatiezaken/ toetscoördinator	September
Voor elke toetsweek mailt remedial teacher naar betreffende leerlingen om af te stemmen welke toetsen met Sprintplus worden gedaan.	Remedial teacher	Drie weken voor elke toetsweek
<i>Voor leerlingen die later in het schooljaar de beschikking krijgen over SprintPlus geldt dezelfde procedure, echter met een ander tijdpad.</i>		

Werkwijze bij toetsen

actie	wie	wanneer
Docent weet welke leerling(en) voor zijn/haar vak toetsen in SprintPlus wil(len) maken.	Docent	September
Docent zorgt er voor de toets in Word-formaat beschikbaar te hebben op een USB-stick. Een USB-stick is eventueel te leen bij Manager Organisatiezaken/toetscoördinator.	Docent	1 week voor afname toets
Docent test op de computer of het document goed voorleesbaar is (op alle computers is Sprint beschikbaar).	Docent	1 week voor afname toets
Voor toetsweken levert de docent (na controle) naast de papieren versie van de toets ook de toets op USB-stick aan bij Manager Organisatiezaken/toetscoördinator. Toets en stick worden apart aangeleverd op naam en voorzien van het begeleidingsformulier. Bij toetsen die door de docent tussentijds worden afgenomen geeft de docent zelf de stick aan de leerling.	Docent	Uiterlijk 2 dagen voor afname toets
Indien leerling deze niet zelf heeft, zijn koptelefoons bij NER te verkrijgen (na gebruik retour).	Surveillant	Op de dag van afname toets
Docent geeft bij NER tijdig aan indien meer dan 1 leerling van een klas/groep gebruik maakt van SprintPlus met het oog op het aantal computers.	Docent	1 week voor afname toets
Tijdens de toets logt de leerling in met zijn/haar gewone account. Alleen SprintPlus en Word mogen worden opgestart.	Leerling	Tijdens toets
Als de leerling de toets niet op papier maakt, slaat hij deze op de stick op. Indien een printer aanwezig is drukt de leerling de toets ook af.	Leerling	Tijdens toets en na afloop
Na afloop van de toets levert de surveillant de toets en de stick in bij NER.	Surveillant	Na afloop van toets
De docent print zelf de toets uit vanaf de stick indien dit nog niet is gebeurd.	Docent	Na ontvangst toets
Docent maakt na het uitprinten de stick leeg en levert deze weer in bij NER.	Docent	Na uitprinten toets

Datum
12 september 2012

Rapport
Dyslexiebeleid

Blad
38 / 38

Bijlage III

AANGEPASTE NORMERING PER VAKSECTIE

Zie vakwerkplan